

ISSN 2076-586X

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Черкаський національний університет
імені Богдана Хмельницького

ВІСНИК
ЧЕРКАСЬКОГО
УНІВЕРСИТЕТУ

Серія
ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

Виходить 18 разів на рік
Заснований у березні 1997 року

№ 10. 2016

Черкаси – 2016

Засновник, редакція, видавець і виготовлювач –
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
Свідоцтво про державну перереєстрацію КВ № 21391-11191Р від 25.06.2015

Матеріали "Вісника" присвячені актуальним проблемам соціально-педагогічної роботи, професійної підготовки спеціалістів соціальної сфери. У публікаціях досліджуються аспекти соціально-педагогічної роботи з різними категоріями населення, зокрема: соціально-педагогічна робота з сім'ями, дітьми та молоддю, людьми похилого віку, підлітками, схильними до адиктивної поведінки; спрямованої на виявлення та розвиток обдарованості дитини; взаємодію фахівців з дитячими, молодіжними та громадськими організаціями; формування професіоналізму спеціалістів соціальної сфери, аналізується міжнародний і вітчизняний досвід соціально-педагогічної діяльності.

Наукові статті збірника рекомендовані викладачам вищої школи, аспірантам, студентам, соціальним працівникам, а також усім, хто цікавиться соціально-педагогічною проблематикою.

Журнал входить до «Переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук» на підставі Наказу МОН України від 12 травня 2015 р. № 528).

Випуск № 10 наукового журналу Вісник Черкаського університету. Серія «Педагогічні науки» рекомендовано до друку та до поширення через мережу Інтернет Вченою радою Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького (протокол № 1 від 30.08.2016).

Журнал реферується Українським реферативним журналом "Джерело" (засновники: Інститут проблем реєстрації інформації НАН України та Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського).

Головна редакційна колегія:

Черевко О.В., д.е.н. (головний редактор); *Боечко Ф.Ф.*, член-кор. НАПН України, д.б.н., проф. (заступник головного редактора); *Корновенко С.В.*, д.і.н., проф. (заступник головного редактора); *Кирилюк С.М.*, д.е.н., доц. (відповідальний секретар); *Архипова С.П.*, к.пед.н., проф.; *Біда О.А.* д.пед.н., проф.; *Гнезділова К.М.*, д.пед.н., доц.; *Головня Б.П.*, д.т.н., доц.; *Гусак А.М.*, д.ф.-м.н., проф.; *Землюліна Н.І.*, д.і.н., доц.; *Жаботинська С.А.*, д.філол.н., проф.; *Кузьмінський А.І.*, член-кор. НАПН України, д.пед.н., проф.; *Кукурудза І.І.*, д.е.н., проф.; *Лизогуб В.С.*, д.б.н., проф.; *Ляшенко Ю.О.*, д.ф.-м.н., доц.; *Марченко О.В.*, д.філос.н., проф.; *Масненко В.В.*, д.і.н., проф.; *Мігус І.П.*, д.е.н., проф.; *Мінаєв Б.П.*, д.х.н., проф.; *Морозов А.Г.*, д.і.н., проф.; *Перехрест О.Г.*, д.і.н., проф.; *Поліщук В.Т.*, д.філол.н., проф.; *Савченко О.П.*, д.пед.н., проф.; *Селіванова О.О.*, д.філол.н., проф.; *Чабан А.Ю.*, д.і.н., проф.; *Штак В.П.*, д.пед.н., проф.

Редакційна колегія серії:

Гнезділова К.М., д.пед.н., доц. (відповідальний редактор напрямку "Методика навчання"); *Сердюк З.О.*, к.пед.н., доц. (відповідальний секретар напрямку "Методика навчання"); *Штак В.П.*, д.пед.н., проф. (відповідальний редактор напрямку "Управління освітою"); *Михальчук О.О.*, к.пед.н., доц. (відповідальний секретар напрямку "Управління освітою"); *Біда О.А.*, д.пед.н., проф. (відповідальний редактор напрямку "Теорія та історія педагогіки"); *Кучай Т.П.*, к.пед.н., доц. (відповідальний секретар напрямку "Теорія та історія педагогіки"); *Архипова С.П.*, к.пед.н., проф. (відповідальний редактор напрямку "Соціальна педагогіка"); *Майборода Г.Я.*, к.пед.н., доц. (відповідальний секретар напрямку "Соціальна педагогіка"); *Данилюк С.С.*, д.пед.н., проф. (відповідальний редактор напрямку "Професійна освіта"); *Лодатко Є.О.*, д.пед.н., проф. (відповідальний секретар напрямку "Професійна освіта"); *Акуленко І.А.*, д.пед.н., проф.; *Бурда М.І.*, д.пед.н., проф., академік НАПН України; *Вовк О.І.*, д.пед.н., доц.; *Грабовий А.К.*, к.пед.н., доц.; *Градовський А.В.*, д.пед.н., проф.; *Гриценко В.Г.*, к.пед.н., доц.; *Десятов Т.М.*, д.пед.н., проф.; *Дімітріна Каменова*, проф. (Болгарія); *Євтух М.Б.*, д.пед.н., проф., академік НАПН України; *Капська А.Й.*, д.пед.н., проф.; *Кондрашова Л.В.*, д.пед.н., проф.; *Король В.М.*, к.пед.н., проф.; *Крилова Т.В.*, д.пед.н., проф.; *Кузьмінський А.І.*, член-кор. НАПН України, д.пед.н., проф.; *Мельников О.І.*, д.пед.н., проф. (Білорусь); *Мілушев В.Б.*, доктор, проф. (Болгарія); *Ничкало Н.Г.*, д.пед.н., проф., академік НАПН України; *Остапенко Н.М.*, д.пед.н., проф.; *Савченко О.П.*, д.пед.н., проф.; *Семеріков С.О.*, д.пед.н., проф.; *Симоненко Т.В.*, д.пед.н., проф.

Адреса редакційної колегії:

18000, Черкаси, бульвар Шевченка, 81,
Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького,
кафедра педагогіки вищої школи і освітнього менеджменту. Тел. (0472) 33-10-96
web-сайт: <http://ped-ejournal.cdu.edu.ua>.
e-mail: lodatko@gmail.com

KORCHEVSKY Dmitry,

Candidate of Physical and Mathematical Sciences,

The head of computer Academy "Step"

e-mail: marusynetsm@ukr.net

THE FEATURES OF VOCATIONAL TRAINING FORMATION OF THE CONTENT OF THE EXPERTS IN COMPUTER GRAPHICS AND DESIGN

Abstract. *The basics of formation and development of vocational training of future professionals are considered in the article. The features of the content of vocational training specialists in computer graphics and design have been singled out.*

Objectives. *The experts in computer graphics and design have both technical and artistic education; the scientific basis of their activity is engineering components as a means of creating designer goods or media products. This is a fundamental difference of training in KHiD from a purely technical or purely artistic education. The above suggesting that individuals with high artistic skills, ability to visualize in recent years have the opportunity to mastering innovative IT tools in educational institutions in the respective departments. The purpose of the paper is to prove the theoretical foundations of professional training in computer graphics and design.*

Results. *The main professional qualities of specialists KHiD include: a high level of basic knowledge, subordination educational paradigm of society, professional activities, interdisciplinarity. That is why the curriculum of training in KHiD should provide high quality education and be complemented by interdisciplinary and intersectional programs. The priority directions of professional education include integrative processes, including integration of content training institutions of different levels of accreditation, research institutions and enterprises to provide professional mobility of graduates in the labor market; integration of science and education; integration of knowledge and skills, methods, forms and means of training and education.*

Novelty. *The content of vocational training of future specialists in computer graphics and design was first presented as a complete integrated system.*

Conclusions. *The content of training of future specialists in computer graphics and design study at the university is regarded as a separate complex hierarchical system with its own vertical and horizontal. Vertical delivers content subjects, horizontal - the content of training courses and terms. In turn, the subjects are the part of the training courses as elements of the lower level, which are components of narrow horizontal and logical relationships within each discipline and between disciplines (interdisciplinary connections).*

Key words: *computer hardware; design; the vocational training; information technology; especially the content of training.*

Одержано редакцією 10.08.2016
Прийнято до публікації 14.08.2016

УДК 37.8.81

КУЧАЙ Тетяна Петрівна,

доктор педагогічних наук, доцент;

КУЧАЙ Олександр Володимирович,

доктор педагогічних наук,

e-mail: tetyanna@ukr.net

ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ВНЗ

У статті розглядається формування мовленнєвих компетентностей майбутніх фахівців у ВНЗ. Реалізація методики формування професійної комунікативної компетентності студентів, майбутніх учителів української мови передбачає знання нових професійних термінів, передусім лінгводидактичних та використання системи засобів при вивченні мовознавчих, лінгво-методичних дисциплін.

Ключові слова: *мовленнєві компетентності; майбутні фахівці; освіта; вищі навчальні заклади.*

Постановка проблеми. Здійснювана в сучасній освіті перебудова у зв'язку із вимогами Болонського процесу висуває нові завдання до структури, організації та результатів навчання і виховання сучасної молоді. Метою навчального процесу у вищому навчальному закладі декларується особистісне зростання майбутнього фахівця. Особистість, незалежно від виду професійної діяльності, повинна характеризуватись достатнім рівнем мовленнєвого розвитку, котрий визначає загальний рівень розвитку свідомості і самосвідомості, когнітивних процесів і, найголовніше, обумовлює успішність в опануванні фаховими знаннями.

Аналіз останніх публікацій. значної уваги приділяють дослідженню мовленнєвої компетентності у професійній діяльності такі науковці, зокрема Н.Б. Завіниченко, Л.В. Любчак, С.С. Макаренко, О.І. Нещерет, Ю.А. Паскевська, І.О. Тяллева, Н.Ф. Шевченко, Н.М. Шацька.

Виклад основного матеріалу. Мовленнєва компетентність визначає потенційні можливості суб'єкта у створенні висловлювання, у здійсненні мовленнєвої діяльності. У структурі мовленнєвої компетентності відбувається засвоєння знання і перетворення їх на вивідне знання, а у структурі мовленнєвої діяльності - їх застосування. І між цими двома функціональними структурами існують тісний взаємозв'язок і взаємовплив, проте немає тотожності. Знання мовних одиниць та правил їх поєднання у висловлювання не визначають цілком успішності у здійсненні мовленнєвої діяльності та її оптимальних результатів. Таким чином, мовленнєва компетентність (як потенційне знання) та мовленнєва діяльність (як реалізація інтенцій із застосуванням знання) розглядаються умовно окремими структурами мовленнєвої організації суб'єкта [1].

Аналізуючи сучасну теорію і практику мовленнєвої підготовки майбутніх учителів, можна стверджувати, що ще недостатньо вивчено та розроблено теоретичні засади формування у студентів мовленнєвої компетентності.

Існує нагальна потреба опрацювання і поширення результатів відповідних досліджень і досвіду з цього напрямку в університетській освіті, об'єктивної оцінки пропонувані технологій навчання і вивчення можливих шляхів удосконалення якості професійної мовленнєвої підготовки випускників вищої школи.

Закономірно, що в цій ситуації необхідним є пошук нових рішень у царині професійної мовленнєвої культури майбутнього вчителя, вдосконалення механізмів, які регулюють якість його мовленнєвої діяльності.

До причин, що визначають актуальність зазначеної проблеми, слід віднести й соціальну ситуацію, зокрема, в загальноосвітній школі, де мовлення стає одним із найбільш мобільних чинників, спроможних впливати на учня.

А це спонукає до створення і реалізації науково обґрунтованої педагогічної системи, яка дає можливість забезпечити переведення існуючої загальнопедагогічної системи у якісно новий стан, оптимізувати зміст організації й управління процесом формування професійного мовлення [2].

До мовленнєвих компетенцій, належать:

- знання базових мовленнєвознавчих понять;
- здатність адекватно сприймати, розуміти, оцінювати і відтворювати почуте чи прочитане;
- здатність до мовленнєвої творчості;
- здатність планувати, готувати майбутнє висловлювання в різних жанрах, виступати з повідомленням;
- здатність реалізовувати задум у процесі мовленнєвої діяльності;
- здатність до асоціативної мовленнєво-мислительної діяльності;
- уміння аудіювання, читання, говоріння, письма;
- гнучке вміння використовувати засоби рідної мови залежно від типу, стилю мовлення;

- навички красномовства;
- уміння редагувати власне та чуже мовлення;
- здатність до контролю та самоконтролю результатів мовленнєвої діяльності [3].

Для виховання такої особистості потрібні відповідні педагогічні умови для організації навчання мови на комунікативно-діяльній основі. Це потребує належної підготовки фахівця його високої комунікативної компетентності, що включає:

- орієнтованість у різноманітних ситуаціях спілкування, яка базується на знаннях про навколишній світ і життєвому досвіді індивіда;
- спроможність ефективно взаємодіяти з оточенням завдяки розумінню себе й інших при постійній видозміні психічних станів, міжособистісних відносин і умов соціального середовища;
- уміння будувати висловлювання в різних стилях, типах і жанрах мовлення;
- володіння на високому рівні мовною та предметною компетенцією;
- знання дидактичної та лінгвістичної, комунікативної термінології;
- внутрішні засоби регуляції комунікативних дій на виявлення і ви- правлення помилок різних типів у чужому мовленні;
- внутрішні ресурси, необхідні для побудови ефективно комунікативної дії у визначеному колі ситуацій міжособистісної взаємодії;
- здійснення навчальної комунікації за допомогою мовних засобів, які не уможливають реалізацію естетичної функції мови: презентують красу та багатство мови, її виразність, точність, логічність, доречність, акцентність;
- уміння здійснювати різні види аналізу текстів усіх стилів, продукувати навчальний і власний текст.

Реалізація методики формування професійної комунікативної компетентності студентів, майбутніх учителів української мови передбачає знання нових професійних термінів, передусім лінгводидактичних та використання системи засобів при вивченні мовознавчих, лінгво-методичних дисциплін, а саме: введення у навчальні плани лінгвістичних і лінгводидактичних дисциплін комунікативно-діяльнісного спрямування, мовно комунікативна направленість навчальних програм, навчально-методичних комплексів, навчальних посібників, добір системи вправ і завдань комунікативно- діяльнісного навантаження.

Висновки. В умовах Європейської інтеграції нинішня система освіти досягти такої мети може тільки внаслідок спрямування навчального процесу на формування комунікативної компетентності кожного студента, майбутнього вчителя, який передасть свої знання і вміння своїм учням, прийдешнім поколінням [4].

Список використаної літератури

1. Орап М.О. Мовленнєва компетентність і мовленнєва діяльність сучасної молоді [Електронний ресурс] / М.О. Орап // Український науковий журнал «ОСВІТА РЕГІОНУ». – Режим доступу: <http://social-science.com.ua/article/183>.
2. Формування мовленнєвої компетенції викладача ВНЗ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://jvernjuk.blogspot.com/>
3. Причина Ю.В. Формування мовленнєвих компетенцій у студентів ВНЗ немовного профілю [Електронний ресурс] / Ю.В. Причина, Г.О. Руденко. – Режим доступу: <http://dSPACE.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/>
4. Мамчур Л. Формування комунікативної компетентності майбутнього вчителя початкових класів в умовах ВНЗ / Л. Мамчур // Проблеми підготовки сучасного вчителя. – 2010. – № 2. – С. 99–105.

References

1. Orap, M.O. (2016) Speech competence and speech activity of modern youth. *Ukrainian Journal «EDUCATION OF REGION»*. Retrieved 18 October 2016, from <http://social-science.com.ua/article/183>.
2. *Formation of speech competence of the teacher of high school*. (2016). Retrieved 18 October 2016, <http://jvernjuk.blogspot.com/>.
3. Prychyna, U.V., Rudenko, G.O. (2016). *Formation of speech competence in non-language profile of university students*. Retrieved 18 October 2016, <http://dSPACE.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/>.
4. Mamchur, L. (2010). Formation of communicative competence of future primary school teacher in the conditions of university. *Problems of modern teacher*. 2, 99–105.

KUCHAI Tetiana,

doctor of pedagogical sciences, associate professor

KUCHAI Olexander,

doctor of pedagogical sciences

e-mail: tetyanna@ukr.net

FORMATION OF SPEECH COMPETENCE OF EXPERTS IN HIGHER EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS

***Abstract.** In the article the formation movlenevyh competencies of future professionals in the universities. Implementation methods of forming professional communicative competence of students, future teachers of Ukrainian language involves knowledge of professional terms, especially linguodidactic and use of tools in the study of linguistic, linguistic-methodological disciplines.*

Speech competence determines the potential of the subject to create statements in the implementation of speech activity. The structure of speech competence is the assimilation of knowledge and transform them into knowledge-outs, and the structure of the speech - their application. And between these two functional structures are close relationship and mutual influence, but no identity. Knowledge of language units and the rules of their combination in expression not quite define success in the implementation of speaking and its optimal results. Thus, language competence (as a potential knowledge) and speech activity (as implementation intentions with the use of knowledge) conventionally considered separate entities the subject of speech

In terms of the European integration of the current education system can achieve this goal only by directing the learning process for the formation of communicative competence of each student, future teacher who transmit their knowledge and skills to their students, future generations.

Key words: spoken competence; future experts; education; higher education.

*Одержано редакцією 14.07.2016
Прийнято до публікації 24.07.2016*

УДК 378.014.62-057.875

КУЧЕРЯВИЙ Андрій Олександрович,

доктор педагогічних наук, доцент,

головний науковий співробітник науково-дослідного

управління проблем розвитку військової освіти та науки

центру воєнно-стратегічних досліджень Національного

університету оборони України імені Івана Черняхівського,

e-mail: ankuchalex@gmail.com

НОРМАТИВНІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПИТАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УПРАВЛІННІ САМОСТІЙНОЮ НАВЧАЛЬНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ СТУДЕНТІВ

На самостійну навчальну діяльність студентів припадає значна частина їхнього навчального навантаження. Це зумовлено постійним зростанням обсягів навчальної інформації та оновленням змісту навчальних дисциплін. Такі обставини призводять до все більшого використання інформаційних технологій у навчанні. З низки причин традиційна система управління навчальним процесом не готова до їх широкого застосування, що зумовлює проблему, яка розглядається в цій статті. Питання дослідження розглянуті на загальнодержавному рівні та рівнях управління ВНЗ і кафедри. Зокрема ті, що потребують нормативного розв'язання на державному рівні, визначені: визнання управління самостійною роботою студентів безпосереднім складником педагогічної діяльності й забезпечення авторських прав викладачів. Також на цьому рівні можуть розв'язуватися питання централізованого впровадження електронних навчальних платформ і сертифікованих інформаційних баз. До компетентності керівників вищих навчальних закладів віднесені такі питання: забезпечення роботи навчальних сайтів і електронних бібліотек, управління добром навчальних матеріалів, їх розміщенням на електронних ресурсах, подальшим використанням